

का. राजवाडे.

कुंपणी सरकारचा

(६)

जाहीरनामा नकल

(23)

(विक्का)

जाहीरनामा सरकार दौलत महार कुंपणी इंग्लंड बहादुर
 वि॥ लेफ्टेनेंट कर्णेल पाबे न साहेब बहादुर रेसिडेण्ट
 सातना घांस न बाबे बंसाळी न बाबे मुस्ता ताब हैनराबाळ
 सरअमेस रिटाटेकरने क बासेनेट गौरनेर साहेब बहादुर जंजिरे
 मुंबई चांणी अन् एधर दिल्या वस्तुन तामा मोकेंस जाहीर होया
 क रितां हा जाहीरनामा केला उधारो जे - सुभा आबेन मयातें व

अभिप्राय :-

३- बाजीराव साहेब चांणी कारण वस्तुं दुसमानी केलेल्या

वस्तुन इंग्लंडी सरकार का नास अकर पेशुम त्यांनीं लढाई केली.

तेच हैनराबाळ मेस्तर इस किस्तान साहेब बहादुर पेशा च्या केंद्र
 सर के लेके उधरना वस्तु के ल्या फ. रि. के तमिः

रहोते. एकरा रि. का नीस्त म माहे फे कुथरी सन १७८३ च्या

जाहीरनामा केला. त्यांत बाजीराव साहेब घांस कोपालकारणा

वस्तुन लढाई करणे अकर जाके लीं कारणे किहि कीं उवाहेत. व

त्यांत खा लीं किहि के उवाहेजे, महाराज छवपरी सावरकर

हकीं बाजीराव साहेब घांघे के दे। उवाहेत त्यांस सोडवून घे

मोक के करून त्यांचे व त्यांच्या मंडळीचे शान शोक करीत

कांही नास त्यां जकडे चाले अशी आजची ज होऊन सावक

छा वेऊन, त्या जवर महाराज घांघा सेंडा कायम करून त्या

तफेचे पहिले कारभारी घांस आपले कामावर कायम

उवाहेत. त्यांत जो मुकुन महाराज बांजकडे होईल त

हनसाफ बहुक मोग व अंमळ ते करलीं क. कुंपणी सरक

बांधीकारेथे कंपनी सरकारच्या अंमल होईल. याचसुद्धा सरकार
 गांवाचेतहाडाईक. परंतु माळसता सर्वे ज्याची त्याजकडे साह्यीक.
 व कोणाचे वातनास व राना मास व वजीसनास व देवस्थानचे रमकीस
 व सैरातीस व कोणाचे जालीचे धारिस व कोक व होचो नाजची असे
 कलसे सुरकीत चालेक. असे किहिमें आहे.

२. अथें येथें पेशव्याचा मोड होऊन सात्पर मराठा राजांस
 प्रतिबंधांतून मुक्त करून सद्दुद्दु जाहीर नाभांत किहिल्या प्रमाणें
 सिध्दासना रूढ केले. व तहनासा दोसरिया जावता नावीत
 चाळवण करितां महाराज सरकार इंग्रज वहादूर यांचा ताब्या

माहे सपटंबर १८१९. इ.स. १९०२. या हाका. यात हनाभांचे
 दुसरे कडमोड महाराज आपण व आपले तर्फे फर्ग्युड वारीस
 व कायम मुद्दाम यांचे तर्फे करार केला आहे की, सर
 कार इंग्रज वहादूर यांनी सरकारांतून राज्याचे दो आहोते ते

देऊन सरकार इंग्रज वहादूर यांचे कड्यांत व सरकीत निदोरे
 संतोषानें राहून सरकार इंग्रज वहादूर यांचे साक्षात्सकतीने इतर
 एक काम करीत जाऊन असा करार आहे. आणि यांचे कड्यांत
 महाराज यांची आपण व आपले तर्फे फर्ग्युड वारीस कायम मुद्दाम
 यांचे तर्फे करार केला आहे की, या करारा प्रमाणें आपले कडीक
 राज्या विजाय दुसरे कोणी सरदार किंवा इहागीरदार किंवा वकील
 वगैरे इतर कोणास परम पाठ विचार नाहीं न त्यांनीं स्वबला कडे
 जावनाहीं असे आहे. व आपणारी त्याच करक्यांत किहिमें आहे
 की, सररी किहिमेंके सरदार वगैरे कोक यांस महाराज यांचे
 कायम कायम कड्यांत करार पडल्यास त्याचा वेदोवम्य सरकार

इंग्रज बहादुर करालीक व करार जाका आहे त्यामुळे कांतीक
 लोकांविषय बाहेरचे लोकांही लक्षाचे किंवा खरमुदी कोही
 कारण पडल्यास इंग्रज बहादुरांचे सरकाराचे प्राप्तिने करीत
 जातीक व त्याचकडमांत दोबरीं असें कि हिंके आहेत, हेच फलमया
 तहनाम्नाची द्वात आहे. यांत महाराजांचे सरकारांतून कांहीं गफान
 तपडल्यास या तहनाम्नाचे तहनें महाराजांचे सरकारास जो
 फायदा आहेत तो बरबाद होईल असें कि हिंके आहेत.

३- सरद्वैप्रमाणें करारनामा कायम जाहाला असताना महाराजा
 यांणीं आपले करारनामावर लक्षन ठेविताना व इंग्रजी सरकारास

न आपणावर उच्चान मान्द, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan
 सनाकडे लक्षणे पणे महाराजांनी करारनामाचे तहनें ठेवून घेतले
 जाण्याचे पणे लक्षणे ठेवून घेतले. असें कि हिंके आहेत. हेच फलमया
 तहनाम्नाची द्वात आहे. यांत महाराजांचे सरकारांतून कांहीं गफान
 तपडल्यास या तहनाम्नाचे तहनें महाराजांचे सरकारास जो
 फायदा आहेत तो बरबाद होईल असें कि हिंके आहेत.

त्यांत इंग्रजी सरकारचा नाश व्हावा. अर्थात तहनाम्नांत कि हिंके
 आहे त्यास विरुध्द असे रावे व बो लणीं चालविलीं. अर्थात उच्चान
 सरकारांचे दरमान दोसरीं जहालीं. त्याचरीत सनस व्हावी अशी
 त्याजकडून वागणूक घेऊन हारली. असें शाब्द होऊन इंग्रजी सर
 काराची स्वातंत्र्यता जहाली.

४. असें असतानाही महाराजायांनीं स्वभावमातळवी लोकांचा
 सहाय्येकोन अशीं कृत्ये केलीं असलीक अशीं इंग्रजी सरकार
 यांणीं प्रोजून आपण जी च्याद करून तीं चार महाराजां आपडे हिंके
 त वागवूं ते मुकसान होण्याचे प्राणोपशिरके. तो प्राणोपशिरके
 अशीं उमेदव इत्ती जवरी ठेऊन इंग्रजी सरकारांतून असें ठरले

कंठ पर सपुत्रक क पुत्रता होती. व कबूल केले बसातंपरीणाम
 काय है त्यांस स्पष्ट सांगिले असो हे सांगिते करार कबूल
 केले नाहीं. या करार सादरी वप शीकालि हिआ त्यारीती नें जो
 तहनामा जहाला. त्या तहनामावर महाराजांनीं इतको कम
 नजर ठेविली. त्या महाराजांनीं दोस्तीचा शिळी आम्हें चाळि
 वें अशक्य अशी इंग्रजी सरकारचे सातरी जहाज हाकी.
 या नकाब हाजा हीरनामा उभय सरकारचे दोस्ती होती ती

बारबाद जहाली असे व ता २५ माहे सप्टेंबर सन १८७९ रसके
 चलाहनामा महाराजांनीं जहाला. सांगीलयांचे कळमात शतें
 त्या अमाणे

७. पुरेड आपला फायदा अथवा आपला मुकाम मो गव्याचा
 अशी इंग्रजी सरकारची इच्छा आहे. सबब असे ठरविले आहे कीं,
 राजे प्रतापसिंग महाराज यांचे वंशजा इंग्रजी महाराजा हे वारस

त्यांस सातारचे मुकुत्ताची सरहुद ता २५ माहे सप्टेंबर सन १८७९
 इसवीचे तहनाम्यांत ठरली आहे. त्या अमाणे त्या मुकुत्ताचे राजे
 यांचे कुल जहाज राजे हे सातारचे श्री ममहाराज छत्रपती असे
 जाहीर होण्याकरिता हा जाहीरनामा करून सर्वांस जाहीर केले
 असे तरी जो लोक्यांचे मुकुत्तांत र हात आहेत. सांगी सांगी
 उज्व रहावे अशी ताकीद या जाहीरनाम्या वरून असे.

हा जाहीरनामा सात कळमांचा तामा अकोस महेश्वर होण्याकरितां अगु
 केला असे. ता ४ माहे सप्टेंबर सन १८७९ रसकी. सात कळ २५ माहे
 सातारचा वार समा आर्वे मयाती व अल्प मुकाम सातार.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com